

Jednání v hospodářské soutěži a hospodářském styku

Vypracoval: Slaven Elčić, 3. ročník

Rok: 2011

Abstrakt

Práce má za cíl zasadit pojmy hospodářská soutěž a hospodářský styk do kontextu vývoje těchto pojmů v judikatuře i právní nauce od dob první republiky až po současnou úpravu. Hlavním důvodem pro sepsání práce je novela obchodního zákoníku zákonem č. 152/2010, tzv. „katalogová novela,“ která postavila oba dva pojmy, historicky ovšem odlišované, vedle sebe. Skrze hodnocení vývoje a různých možných výkladů obou pojmů docházím k závěru, že zásah, motivovaný jednou poměrně úzkou skupinou skutkových podstat, je zcela neúměrný a může mít daleko rozsáhlejší dopad na úpravu nekalé soutěže, než patrně zákonodárce zamýšlel. V závěru práce jsou k úvaze nabídnuty některé možnosti řešení nastalé situace.

Obsah

Abstrakt.....	2
Úvod	4
Cíl a metoda	4
Struktura	4
1. Období Československé republiky a zákon č. 111/1927	6
Hospodářský styk a jednání za účelem soutěže.....	6
Judikatura.....	6
2. Období Československé socialistické republiky a občanský zákoník č. 141/1950	8
3. Úprava v obchodním zákoníku č. 513/1990 do novely č. 152/2010	9
Generální klauzule.....	9
Judikatura.....	10
4. Katalogová novela č. 152/2010	12
5. Rozbor dopadů.....	13
Závěr.....	14

Úvod

Pojem hospodářské soutěže a hospodářského styku dnes můžeme vnímat jako synonyma. Soudy a právní věda také často nahrazují jeden pojem druhým nebo je směšují. V průběhu vývoje práva nekalé soutěže v českém právním prostředí však byly v zákonné úpravě používány různě. V prvorepublikovém zákoně o nekalé soutěži č. 111/1927 a v občanském zákoníku č. 141/1950 byl použit termín hospodářský styk, obchodní zákoník č. 513/1991 znal dlouhou dobu pouze termín hospodářská soutěž. Zcela specifickou generální klauzuli měl hospodářský zákoník č. 109/1964 ve znění zákona č. 103/1990, který operoval s pojmem podnikatelská činnost. Judikatura příslušného období rozvíjela vždy aktuálně používaný pojem, nicméně Nejvyšší soud ČR při své rozhodovací činnosti jasně navazuje na judikaturu Nejvyššího soudu ČSR, a to i přes odlišnost použitých termínů. Novelou obchodního zákoníku č. 152/2010 nás zákonodárce postavil do situace, kdy jsou oba dva pojmy použity vedle sebe.

Cíl a metoda

Zabývat se budu především otázkou, zda má navrácení pojmu hospodářského styku do obchodního práva smysl a jaký bude jeho dopad. Pokusím se i o nalezení jednoznačných rozdílů mezi oběma pojmy. Pracovat budu především s odbornou literaturou a judikaturou Nejvyššího soudu ČSR a ČR, jelikož pojmy hospodářská soutěž/hospodářský styk musí být rozebrány a posouzeny v každém případě znovu a není smysluplné je definovat přímo zákonem. Vycházet budu i ze zmíněných zákonů a jejich důvodových zpráv, potažmo stenoáznamů z projednávání zákonů.

Struktura

V prvních třech kapitolách přiblížím způsob, jakým soudy v příslušné době posuzovaly a vykládaly pojmy hospodářská soutěž a hospodářský styk, uvádět budu judikáty, které výklad ovlivnily. Ve čtvrté kapitole potom přiblížím okolnosti týkající se tzv. „katalogové novely,“ která po dlouhé době vrátila do obchodního práva pojem hospodářského styku, a v páté kapitole na základě předchozích zjištění provedu rozbor možných dopadů na právní řád a odlišných výkladů popisovaných pojmů a zodpovím na otázky položené na začátku.

1. Období Československé republiky a zákon č. 111/1927

Zákonu proti nekalé soutěži byla v Československé republice věnována značná pozornost, jak v zákonodárném sboru, tak ze strany odborné veřejnosti. O tom, jaký význam měl zákon v očích tehdejších zákonodárců, vypovídá nejlépe to, že při jeho projednávání byly (nestandardně) sestaveny subkomitety, které se skládaly ze zástupců vlády, zákonodárných sborů i odborníků.¹ Inspirací pro československou právní úpravu byla německá úprava. Oproti té ale československá úprava vymezuje podstatně užší pojem nekalé soutěže, zejména v otázce jednání v hospodářském styku.² Takový byl alespoň záměr zákonodárce, který nebyl pozdější judikaturou zcela reflektován. Významným rozdílem oproti současné úpravě je, že zákon proti nekalé soutěži není určen k přímé ochraně spotřebitelů a použije se pouze na vztahy mezi účastníky hospodářského styku.³

Hospodářský styk a jednání za účelem soutěže

Generální klauzule zákona proti nekalé soutěži zní: *„Kdo dostane se v hospodářském styku v rozpor s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým poškoditi soutěžitele, může býti žalován, aby se zdržel takového jednání a odstranil závadný stav jím způsobený; věděl-li pak, nebo musil-li vědět, že jednání jeho jest způsobilé poškoditi soutěžitele, též, aby nahradil škodu tím způsobenou.“* Pojem hospodářského styku bylo možné vykládat velmi obšírně, v obecnosti jako veškerou činnost, směřující k uspokojování potřeb, pokud jejich pohnutkou nebo skutečným následkem je docílení cizího či vlastního hospodářského prospěchu.⁴ Některé zvláštní skutkové podstaty, jako například § 10 o zlehčování, vyžadovaly také jednání „za účelem soutěže,“ což v sobě zahrnovalo složitější dokazování tvrzených skutečností. Generální klauzule tuto specifikaci ovšem neobsahuje, takže v obecnosti bylo možné jako nekalou soutěž postihovat i jednání hospodářskou soutěží nemotivované. Z dikce generální klauzule vidíme také, že ve druhé části zákon připouští úmyslné i vědomé nedbalostní zavinění, s ním pak spojuje právo na náhradu škody. Objektivní odpovědnost pak zakládá pouze nárok na zdržení se a odstranění závadného stavu.

Judikatura

¹ MATOUŠ, Z. *Zákon o nekalé soutěži*, Nakladatelství Československý Kompas, Praha 1928, str. 5-6

² Tamtéž, Předmluva

³ Tamtéž, str. 13, MUNKOVÁ, J. *Právo proti nekalé soutěži*, 3. vydání; Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2008, str. 40

⁴ Tamtéž, str. 14

Nejvyšší soud v judikátu Zm II 385/29 dovodil, že zlehčovatelem nemusí být soutěžitelé zlehčovaného a že zlehčovatelé dokonce mohou být i subjekty zcela mimo sféru hospodářské soutěže, například soukromé osoby. Jejich jednání potom nemusí nutně být motivováno vlastním prospěchem, stačí, když bude směřovat ke změně postavení zlehčovaného subjektu v hospodářské soutěži. V uvedeném judikátu byla zlehčovatelem žena, která měla se zlehčovaným soukromou při a chtěla mu uškodit na podnikání tím, že jej pomluví u objednatelů, aniž by tím získala jakýkoliv prospěch pro sebe nebo někoho jiného. Okruh osob, které se mohly dopustit nekalé soutěže, byl tedy vnímán podstatně šířeji proti dnešní úpravě.

Otázka dokazování motivace je ta hlavní, na kterou musel soud najít odpověď v případě, že posuzovaný posuzovaný případ spadal pod zvláštní skutkovou podstatou, jejíž podmínkou bylo také to, že probíhá za účelem soutěže.. Určitá vodítka poskytují případy vedené pod spisovými značkami Rv I 2069/35 a Rv I 2136/35. V prvním z nich zveřejnily noviny srovnání hotelů, které velmi nepříznivě dopadlo pro jeden státní lázeňský hotel. U soudu se na vydavateli novin dožadoval zdržení se takového hodnocení. U soudu se mu ale nepodařilo dostatečně prokázat, že účelem novinového článku bylo primárně poškodit soutěžní postavení žalujícího hotelu, čímž nebyl naplněn zvýšený standard skutkové podstaty zlehčování. V tomto případě soud upozorňuje, že mezi jednáním a účelem je zásadní rozdíl. Jedná-li někdo tak, že výsledky jeho jednání mohou být způsobitelné přivodit újmu jiným soutěžitelům, ještě nutně neznamená, že toto jednání je motivováno snahou poškodit postavení některého soutěžitele. Naopak, soud uzavřel, že podobná srovnání a žebříčky jsou také běžnou součástí činnosti novin.

V druhém uvedeném judikátu se opět jednalo o tisk. V novinách byla otištěna výzva zákazníkům, aby kupovali pouze u soukromých podnikatelů a nikoliv od hospodářských družstev. Všechny soudy žalobě skupiny družstev vyhověly, především proto, že se jednalo o zjevenou snahu poškodit určitou skupinu soutěžitelů a bylo tedy soutěžně motivované. Soud zde znovu potvrdil své předchozí tvrzení o tom, že mezi účastníky hospodářského styku nemusí být nutně soutěžní vztah. Jako problematické v tomto judikátu se jeví především srovnání s případem vedeným pod spisovou značkou R I 1052/31, ve kterém byla zamítnuta žaloba proti výrobcí vozíků Hiko s odůvodněním, že je-li projev učiněn dostatečně obecně a nepopisuje konkrétní vlastnosti, tím spíše jedná-li se o zjevné přehánění, pak není možné takové jednání považovat za nekalousoutěžní. Výzva v novinách proti hospodářským družstvům také nesměřovala proti konkrétním družstvům,

spíše se jednalo o obecnou proklamaci. Vystává potom otázka, jak moc široce lze vyložit okruh postižených subjektů a kdo se přesně může proti nekalé soutěži bránit. S tímto se soud v uvedeném judikátu nevypořádal vůbec.

Z judikatury tedy vidíme, že pojem hospodářského styku byl posuzován opravdu velmi široce, za takového jednání bylo možné považovat téměř jakoukoliv lidskou činnost. Určitou limitaci pro toto představovala dodatečná podmínka jednání za účelem soutěže. Ta byla vykládána jako jednání motivované zlepšit soutěžní pozici některých soutěžitelů na úkor jiných (či naopak zhoršit pozici soutěžitelů). Nebylo potřeba, aby v takovém případě subjekty byly v soutěžním vztahu, dokonce nebylo potřeba ani, aby subjekt poškozoval pozici soutěžitele za účelem vlastního zisku. Při rozboru současné právní úpravy uvidíme, že podobným způsobem byly judikaturou vyloženy i hranice úpravy hospodářské soutěže.

Dále je zajímavé, že oproti současnému pojetí nepůsobí speciální skutkové podstaty jako pouhé popisy známých činností, které spadají pod generální klauzuli. Naopak díky dalším rozšiřujícím kvalifikačním podmínkám mají spíše ve vztahu ke generální klauzuli charakter *lex specialis*, prvorepubliková judikatura se však s touto otázkou nijak více nevypořádávala, jediné vodítko poskytuje komentované znění zákona, které o zvláštních skutkových podstatách mluví o jako o zvláštních předpisech.⁵

2. Období Československé socialistické republiky a občanský zákoník č. 141/1950

Zákonem č. 141/1950 občanský zákoník byl nahrazen i zákon č. 111/1927. Místo původně komplexní úpravy v samostatném zákoně zbyl z práva nekalé soutěže pouhý § 352, který sloužil jako generální klauzule. Ta byla konstruována téměř identicky jako generální klauzule podle zákona č. 111/1927, pouze ve druhé části zmizela možnost vědomého nedbalostního zavinění. Vzhledem k tomu, že v této době neprobíhala hospodářská soutěž v tom smyslu, jak ji známe dnes, existuje také velmi málo judikatury k tématu.⁶

⁵ MATOUŠ, Z. *Zákon o nekalé soutěži*, Nakladatelství Československý Kompas, Praha 1928, str. 9

⁶ MUNKOVÁ, J. *Právo proti nekalé soutěži*, 3. vydání; Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2008, str. 24, ELIÁŠ, K. a kol. *Kurs obchodního práva, Obecná část, soutěžní právo*, 5. vydání; Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2007, str. 291

Přesto právě z tohoto období pochází judikát C 55/83, který ukazuje způsob, jakým může soud pracovat s generální klauzulí a jak lze postupovat při její přímé aplikaci bez speciálních skutkových podstat. Žalovaný kupoval v maloobchodě trička žalobce označené pouze značkou výrobce. Na tato trička poté lepil potisky, mimo jiné loga zahraniční společnosti, čímž vystavil žalobce možnosti žaloby ze strany zahraniční společnosti. Nejvyšší soud dovodil, že lepení log cizích výrobců na trička domácího podniku je v rozporu s dobrými mravy soutěže, zejména kvůli klamání konečných spotřebitelů, kteří mají za to, že kupují výrobek zahraniční společnosti. Možnost ohrožení soutěžitele je potom dána mezinárodními závazky, kterými byla ČSSR vázána ve vztahu k ochranným známkám. To, že vše probíhalo v rámci hospodářského styku, bylo soudu zřejmé. Zajímavé také je, že soud upozornil na to, že ochrany podle § 352 občanského zákoníku se může domáhat pouze jiný soutěžitel.

3. Úprava v obchodním zákoníku č. 513/1990 do novely č. 152/2010

Generální klauzule

Oproti úpravám podle předchozích zákoníků pracovala právní úprava s následující podobou generální klauzule: „*Nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. Nekalá soutěž se zakazuje.*“ Zde již došlo k nahrazení dlouho používaného pojmu hospodářský styk za hospodářskou soutěž. O tom, proč došlo k této proměně, však důvodová zpráva mlčí. Stejně tak z generální klauzule zmizela sankce, která dostává své samostatné místo na konci úpravy nekalé soutěže v § 54-55. Prostor pro sankci potom otevírá poslední věta generální klauzule – „*Nekalá soutěž se zakazuje,*“ bez které by norma kvůli odlišné konstrukci nebyla vymahatelná.

Oproti předchozí úpravě došlo ke značnému posunu v pojetí jednání v hospodářské soutěži. Na jedné straně můžeme (i díky § 41) jasně vysledovat upřesnění pojmu hospodářská soutěž – včetně konkrétnějšího definování soutěžitelů.⁷ Vrchní soud ve svém rozhodnutí 3 Cmo 1336/94 dále rozvíjí, že jednání proti hospodářské soutěži může být nejenom ze strany podnikatele ale i osoby, která se podnikání v dané oblasti neúčastní, nebo dokonce i osoby, které v době spáchání

⁷

MUNKOVÁ, J. *Právo proti nekalé soutěži*, 3. vydání; Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2008, str. 27

nekalé soutěže ještě neexistují (3 Cmo 36/1992). Obdobně profesor Dědič potvrzuje, že za soutěžitele je možné považovat nejenom přímé konkurenty, ale i všechny ostatní subjekty, které na trhu působí a vstupují do vztahů se spotřebiteli bez ohledu na jejich vzájemný vztah.⁸

Judikatura

Proti tomu doktorka Munková říká, že není-li možné mezi stranami dohledat soutěžní vztah (přičemž předtím přímo mluví o konkurenci), pak není ani možné posuzovat věc podle příslušného zákona. Odkazuje při tom na to, že posouzení soutěžního vztahu se může opírat i o zásadu z období první republiky, která zní: „účel soutěžní je jen tehdy vyloučen, jestliže projev byl učiněn bez jakéhokoliv vztahu k soutěži a jestliže od toho, kdo jej vnímá, nemůže být na účel soutěžní ani vztahován,“ a kterou několikrát při svém rozhodování zopakoval Nejvyšší soud ČSR. Rozsudek 29 Cdo 2064/2000 přímo říká: „I když obchodní zákoník pojem "hospodářské soutěže" nedefinuje a ani nijak blíže nevymezuje, lze usoudit, že vztah hospodářské soutěže v určité, okruhem subjektů omezené a pro jejich činnost specifické části trhu předpokládá existenci společné konkurenční oblasti (shodný nebo obdobný předmět činnosti, okruh zákazníků, účelové určení odlišných produktů), v níž nebo pro níž může dojít ke střetu na trhu, přičemž jednání účastníků hospodářské soutěže je vedeno soutěžním záměrem (úmyslem).“ Za pravdu ji dává také Nejvyšší soud ČR v judikátu 23 Cdo 2343/2009, když říká, že sice za jednání v hospodářské soutěži můžeme považovat i jednání, které nesměřuje přímo k realizaci zisku, ale mezi soutěžiteli musí být prokázáný soutěžní vztah a dokonce upozorňuje, že mezi soutěžiteli se předpokládá vztah konkurenční.

Konkurence je důležitá i v rozsudku 23 Cdo 1345/2009, ve kterém nižší soudy pro prostorovou vzdálenost soutěžitelů sice kvalifikovaly oba účastníky jako soutěžitele, nedovodili však mezi nimi soutěžní vztah. Nejvyšší soud ovšem uzavřel, že rozhodující je zásah do sféry vlivu druhého soutěžitele, nikoliv nutná prostorová blízkost nebo přímá konkurence. Nejvyšší soud přímo říká: „Je proto rozhodující povaha chování, jeho souvislosti, (...) Takovým jednáním je tedy i prodej zboží spotřebiteli, propagace výrobků apod. Jednáním v soutěži však může být i chování spočívající v úpravě interiéru provozovny, v úpravě jejího okolí, v jednání s odběrateli a dodavateli, ba dokonce i v jednání s úřady (...). Soutěžení se totiž v praxi odehrává tak, že soutěžitel uskutečňuje

⁸

DĚDIČ, J. a kol., Obchodní zákoník. Komentář. I. Díl. Polygon, Praha 2002

svoji činnost v nejrůznějších právních i neprávních vztazích, ale jeho chování nepřímo ovlivňuje úspěšnost či neúspěšnost ostatních soutěžitelů, a to buď způsobem, který není protiprávní, anebo který je v rozporu s právem." Je zajímavé, že se vlastně jedná o demonstrativní výčet toho, co je také možné považovat za jednání v hospodářském styku.

Ve stejném duchu se nesou i následující rozsudky:

29 Odo 106/2001 ve kterém soud dovodil, že v určitých případech ani soutěžitelé nemusí být v přímém soutěžním vztahu, a to ani v případě, že jde o jednání, které je způsobilé jednomu z účastníků přivodit újmu. V uvedeném případě se jednalo o zveřejnění výše nesplacených pohledávek jedné společnosti s cílem najít další věřitele a společně vyhlásit na společnost konkurs. Jelikož motivací jednání nebylo poškodit soutěžitele, ale ochránit své vlastní zájmy, neshledal soud toto jednání nekalosoutěžním.

V rozsudku 32 Odo 229/2006 žalovaná nemocnice poskytovala pozůstalým informace o některých pohřebních službách. Pohřební služba, o níž nemocnice neinformovala, měla za to, že se tím nemocnice dopouští nekalosoutěžního jednání. Nejvyšší soud k tomu uzavřel: „Aby bylo možno hovořit o účasti subjektu na hospodářské soutěži, je třeba dovodit zájem nekalosoutěžně jednajícího na úspěchu soutěžitele na úkor druhého soutěžitele, tj. konkurenčním boji dvou soutěžitelů. Je přitom nutné zkoumat (...) zda jejím jednáním jsou objektivně sledovány soutěžní, konkurenční cíle. Přitom soutěžní účel je vyloučen tehdy, jestliže byl projev učiněn bez jakéhokoli vztahu k soutěži a jestliže od toho, kdo jej vnímá, nemůže být ani na účel soutěžní vztahován (...) Jestliže se v řízení neprokáže, že by jednání subjektu, který je nařčen z nekalé soutěže, směřovalo k možnému úbytku objednatelů služeb konkurenčního subjektu, a jestliže nebyl prokázán ani jakýkoliv jiný možný prospěch či zvýhodnění konkurenta, nelze dovodit, že došlo k nekalosoutěžnímu jednání, a to i v případě, že ostatní znaky nekalé soutěže byly naplněny.“ Zde je tedy jasně vidět, že oproti prvorepublikové úpravě Nejvyšší soud ČR striktně trvá na tom, aby mezi soutěžiteli existoval přímý konkurenční vztah. Obzvláště zajímavý je tento případ ve srovnání s rozsudkem Nejvyššího soudu ČSR se spisovou značkou Rv II 761/34, který se také týká pohřebních služeb. V něm sdružení pohřebních služeb žalovalo jednoho svého člena proto, že bezprostředně po úmrtí blízké osoby (a někdy i před úmrtím) přemlouval pozůstalé, aby využili

právě jeho služeb. Nejvyšší soud ČR dal sdružení pohřebních služeb za pravdu a přikázal žalovanému, aby se v budoucnu zdržel takového jednání.

Mám za to, že oproti první republice zde došlo (zejména vzhledem k judikátům Rv II 761/34 a Zm II 385/29) k zúžení pojmu soutěžitele, tedy otázky KDO?, kdy z něj byly jednak výslovně dikcí zákona a jednak následnou judikaturou vyloučeny osoby, které svým jednáním nesledují nutně jakýkoliv vlastní či cizí prospěch⁹. Zúžení doznala dle mého názoru i otázka CO?, kdy připouštíme pouze jednání v konkurenčním vztahu nebo vztahu otevřené soutěže mezi dvěma subjekty.

4. Katalogová novela č. 152/2010

Dne 18. prosince 2008 přijal Evropský parlament usnesení o nepoctivých katalogových firmách (2008/2126(INI))¹⁰, ve kterém vyslovil pochybnosti o dodržování směrnice 2006/114/ES o klamavé srovnávací reklamě v ČR, zejména ve vztahu k případům podvodných katalogových společností a vyzval všechny členské státy, aby podnikly nezbytné kroky k ochraně poškozených společností.

Dne 8. prosince 2009 zareagovala skupina poslanců¹¹ na tuto výzvu předložením návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Kromě přidání kazuistického ustanovení, týkajícího se přímo katalogových společností, navrhli poslanci také změnu generální klauzule a to následujícím způsobem: „*Nekalou soutěží je jednání v hospodářském styku, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům.*“¹² Došlo zde bez řádného vysvětlení v důvodové zprávě ke změně použité terminologie - hospodářskou soutěž nahradil hospodářský styk. Ústavně právní výbor na své 69. schůzi usnesením č. 183¹³ doporučil Poslanecké sněmovně přijmout komplexní změnu,

⁹MUNKOVÁ, J. *Právo proti nekalé soutěži*, 3. vydání; Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2008, str. 27

¹⁰Evropský parlament [online]: *Přijaté texty: Nepoctivé katalogové firmy*; dostupné z [www: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P6-TA-2008-0608&language=CS&ring=A6-2008-0446>](http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P6-TA-2008-0608&language=CS&ring=A6-2008-0446); poslední návštěva 31. března 2011

¹¹Pavel Němec, Jan Hamáček a Gabriela Kalábková

¹²Parlament České republiky Poslanecká sněmovna [online]: *Sněmovní tisk 990/0*; dostupné z [www: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=990&CT1=0>](http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=990&CT1=0); poslední návštěva 31. března 2011

¹³Parlament České republiky Poslanecká sněmovna [online]: *Ústavně právní výbor, zápis z jednání č. 69 (17. února 2011)*; dostupné z [www: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=61359>](http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=61359); poslední návštěva 31. března 2011

podle které měla generální klauzule nekalé soutěže znít: „*Nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži nebo hospodářském styku, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům.*“¹⁴. Uvedené rozšíření o pojem hospodářské soutěže (resp. zachování tohoto pojmu) není opět nikde důsledně objasněno. Ani stenoáznamy z jednání PS nedávají příliš mnoho vodítek k tomu, jaký dopad na český právní řád si od tohoto zásahu zákonodárce sliboval.

Pomocnou ruku může podat pouze stručná věta z důvodové zprávy: „*Navržená novela rozšiřuje dopad ustanovení týkajících se prostředků ochrany proti nekalosoutěžním praktikám i na obecněji pojatý subjekt – zákazníka – když pod tuto kategorii spadají i subjekty, kteří nejsou podnikatelé, eventuálně podnikatelé jsou, ale mezi „katalogovou společností“ a takovým subjektem neexistuje soutěžní vztah.*“

5. Rozbor dopadů

Při posouzení účelnosti úpravy si pomohu testem proporcionality. První kritérium vhodnosti lze připustit. Jakkoliv je sice možné si představit několik odlišných možností, jak k problematice přistoupit, tak účel zabránění katalogovým podvodům splní. Otázka potřebnosti je již problematičtější. Jakkoliv je jistě bohužel chránit zákazníky před podvodnými katalogovými společnostmi, zásahem do generální klauzule došlo k zobecnění a rozšíření aplikace daleko za hranice toho, co zákonodárce zamýšlel. Navíc soudy se naučily judikatorně se s případy katalogových podvodů vypořádat. Nebyl tedy důvod pro přijímání speciální úpravy. Co se poměřování týká, došlo k neúměrnému zásahu do celé konstrukce generální klauzule nekalé soutěže. Není totiž dle mého názoru možné ve výkladové praxi nové znění používat jenom na jeden speciální případ, ale soudy jej budou muset aplikovat na všechny popsane skutkové podstaty a dokonce i na skutkové podstaty v zákoně neuvedené. Teoreticky v současné době může žalovat každý každého, protože jak sám zákonodárce uvádí v důvodové zprávě – není již třeba, aby mezi účastníky existoval soutěžní vztah. Tento výklad pojmu hospodářský styk ostatně potvrzuje i prvorepubliková judikatura. Taková změna zcela zjevně neodpovídá sledovanému cíli. Tím je

¹⁴Parlament České republiky Poslanecká sněmovna [online]: *Sněmovní tisk 990/3*; dostupné z [www: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=990&ct1=3>](http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=990&ct1=3); poslední návštěva 31. března 2011

zodpovězena základní otázka smyslu návratu pojmu hospodářský styk do obchodního zákoníku a jeho možného dopadu v tom nejrozsáhlejší pojetí.

Nabízí se několik možností, jak se soudy mohou s nastalou situací vypořádat. Zdaleka nejjednodušší (ale také argumentačně nejproblematictější) bude vyložit i hospodářský styk v souladu s judikaturou posledních 20 let a podřídít jej omezením, která platí pro hospodářskou soutěž, tedy zejména o soutěžní (konkurenční) vztah. Druhou, poměrně jednoduchou, ale opět ne úplně ideální možností je aplikovat výklad pojmu hospodářský styk bez významnějších omezení, resp. s omezeními, která přinesla prvorepubliková judikatura. Jako třetí možnost lze uvažovat o tom, že se využije judikatury trestního práva¹⁵, ve kterém je trestný čin nekalé soutěže (dnes nahrazen trestním činem porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže) podmíněn zaviněním (oproti objektivní odpovědnosti za jednání v hospodářské soutěži), čímž se zredukuje veliký rozsah novelizované úpravy, zároveň bude lépe naplňovat ideu cílené ochrany pouze pro případy katalogových podvodů. Poslední uvedená možnost se mně osobně zamlouvá nejvíce, protože zároveň znamená, že termíny z různých oblastí právního řádu budou vykládány a vnímány stejně.

Závěr

I přes důkladné studium judikatury a doktríny zůstávají určité otázky nevyjasněné. Je očividné, že zatímco prvorepubliková úprava vnímala šířeji pojem hospodářského styku a soutěž považovala za určitou součást, resp. specifický projev motivovaných aktivit v hospodářském styku, tak současná právní nauka vnímá oba dva termíny naopak, tedy hospodářskou soutěž jako termín nadřazený, jehož jednou součástí je hospodářský styk. To v lepším případě. V horším případě oba dva termíny zaměňuje nebo používá v různých výkladech různě. Podobně zachází i s pojmy soutěžitel a konkurent. Předložené závěry stojí čistě na tom, k jakým zdrojům jsem se při zkoumání tématu dostal a je možné, že nebude problém je vyvrátit s oporou v odlišné judikatuře nebo literatuře. Zásahem zákonodárce a zařazením pojmů hospodářská soutěž a hospodářský styk vedle sebe do jedné věty zákona však dochází k zajímavému momentu – současná judikatura si bude muset poradit s jednoznačným rozlišením použití těchto pojmů.

¹⁵

ŠÁMAL, P. a kol, *Trestní zákoník, Komentář*, 6. vydání; Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2010

Použitá literatura

MUNKOVÁ, J. *Právo proti nekalé soutěži*, 3. vydání; Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2008

ELIÁŠ, K. a kol. *Kurs obchodního práva, Obecná část, soutěžní právo*, 5. vydání; Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2007

MATOUŠ, Z. *Zákon o nekalé soutěži*, Nakladatelství Československý Kompas, Praha 1928,

PLÍVA, S a kol. *Obchodní zákoník, Komentář*, 13. vydání; Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2010

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník, Komentář*, 6. vydání; Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2010

DĚDIČ, J. a kol., *Obchodní zákoník. Komentář. I. Díl*. Polygon, Praha 2002

Zákon č. 111/1927

Zákon č. 513/1991 ve znění pozdějších předpisů, včetně důvodové zprávy

Zákon č. 152/2010, včetně důvodové zprávy

Zákon č. 141/1950

Internetové zdroje

Parlament České republiky Poslanecká sněmovna [online]: dostupné z www: <<http://www.psp.cz>>; poslední návštěva 31. března 2011